

روانشناسی رشد
واختلالات یادگیری

حیطه اختصاصی
روانشناسی رشد و اختلالات یادگیری

www.BetaFile.ir

❖ **تعریف رشد:** تمام تغییر و تحولات جسمی، شناختی و روانی اجتماعی که از زمان تشکیل شدن سلول تخم تا هنگام مرگ در انسان روی می‌دهد.

روان شناسی رشد تمام تغییرات و تحولات جسمی، ذهنی و عاطفی اجتماعی را مطالعه می‌کند و به تمام مراحل رشد انسان مربوط می‌شود؛ ولی بیشترین توجه آن به دوره **کودکی و نوجوانی** است.

رسش یا پختگی: به تغییرات از پیش تعیین شده **ژنتیکی و مستقل از تغییرات محیطی** گفته می‌شود و امکان یادگیری‌های مختلف را برای موجود زنده فراهم می‌کند. رسش به معنی آمادگی زیستی است که خود مبتنی بر یک نقشه ژنتیکی است و به جنبه‌های جسمی و بدنی اشاره دارد.

یادگیری: تغییرات نسبتاً پایداری که ناشی از تجربیات فرد است.

نمو: برنامه از پیش تعیین شده که حالت افزایشی دارد و از هنگام لقاح تا نوجوانی ادامه دارد.
 نکته: پختگی به تجربه‌ها یا شکل‌گیری خاصی نیاز ندارد؛ اما یادگیری به رشد جسمی و پختگی وابسته است.
جمع بندی تعاریف فوق: رشد حاصل جمع رسش، نمو و یادگیری است که شامل تغییرات کمی و کیفی است و از زمان لقاح تا مرگ ادامه دارد.

اهداف روان شناسی رشد: ۱. توصیف و پیش بینی رفتار ۲. شناسایی تاثیرات هنجاری و غیر هنجاری ۳. کمک به زندگی بشر

Δ زمینه‌های اصلی رشد یا سه جنبه مهم فرایند رشد:

۱. **رشد جسمی:** تغییرات در اندازه بدن ظاهر و عملکرد سیستم بدن، توانایی‌های حرکتی و...
۲. **رشد شناختی:** تغییرات در توانایی عقلانی و در حوزه فعالیت‌های ذهنی مانند ادراک، حافظه، تفکر، احساس استدلال، زبان، توجه و...
۳. **رشد روانی اجتماعی:** تغییرات در شخصیت، روابط میان فردی، روابط با دیگران

❖ **نظریه‌های مختلف و موضوعات اساسی در مورد رشد:**

☒ **رشد پیوسته است یا گسسته؟**

روانشناسان دو دیدگاه در مورد رشد دارند، عده ای رشد را پیوسته و عده ای دیگر رشد را ناپیوسته میدانند.
رشد پیوسته (خطی): به تأثیر محیط و اجتماع و عوامل بیرونی در فرایند رشد اهمیت بیشتری می‌دهند و معتقد هستند که به مهارت‌هایی که از آغاز تولد وجود داشته به تدریج افزوده می‌شود. تنها فرق بین کودکان و بزرگسالان را در مقدار و یا پیچیدگی رفتار می‌دانند؛ بنابراین رشد را یک‌روند **کمی** در نظر می‌گیرند.

در این دیدگاه، پیوسته کودک منفعل هست و به تفاوت‌های فردی اهمیت نمی‌دهند، کودکان شباهت زیادی به بزرگسالان دارند.

یعنی رشد مرحله ندارد، پیوسته و تدریجی است.

مانند جان لاک، واتسون، پاولف، اسکینر (رفتارگرایان)، بندورا (نظریه‌های یادگیری اجتماعی) نظریه پردازش اطلاعات خبرپردازی، نظریه بوم‌شناسی فن برنر

☒ کلیدواژه‌های مرتبط با رشد پیوسته: محیط، مکانیسمی (ماشینی)، یادگیری (معلم و مربی)، آموزش، تجربه (تربیت)، اجتماع، بیرونی، کمی

رشد گسسته: این دسته از روانشناسان رشد را مرحله‌ای و ناپیوسته به صورت پلکانی می‌دانند و بر مرحله‌ای بودن رشد، تاکید دارند که در هر مرحله **تغییرات کیفی** در احساس، رفتار و تفکر فرد ایجاد می‌شود.

✓ اینان به تاثیر وراثت (سرنوشت)، رشد و ثبات در فرایند رشد اهمیت بیشتری می‌دهند.

✓ اینان عقیده دارند که رشد فرایندی ناپیوسته است که در مقطع خاصی آگاهی‌ها و مهارت‌های جدیدی در فرد آشکار می‌شوند.

☒ کلیدواژه‌های مرتبط با رشد ناپیوسته: وراثت، ارگانیسمی (وجود)، ذات، رشد، ژنتیکی، ثبات (تثبیت)، طبیعت (سرنوشت)، درونی، کیفی

از مهم‌ترین نظریه پردازان رشد ناپیوسته ← روسو هست که برای اولین بار اصطلاح رشد و مرحله رو استفاده کرد.

❖ تفاوت نظریه رشد پیوسته و رشد ناپیوسته:

➤ نظریه‌هایی که رشد را پیوسته میدانند معتقدند به مهارت‌هایی که کودک از بدو تولد داشته، افزوده میشود بنابراین فرق کودک و بزرگسال در **مقدار و پیچیدگی رفتار** است. مثلا توانایی یک کودک در دسته بندی اشیا خیلی شبیه بزرگسالان است اما او فقط نمی‌تواند این مهارت را به اندازه ما با دقت و پیچیدگی انجام دهد.

➤ اما نظریه‌های که رشد با ناپیوسته میدانند معتقدند در هر مرحله از رشد تغییرات کیفی در رفتار و احساس و تفکر انسان ایجاد میشود و بنابراین فرق بین کودک و بزرگسال در **شیوه رفتار، تفکر و احساس** است. لذا در هر دوره سنی رفتار و احساس کودک منحصر به فرد و کاملا متفاوت با بزرگسالان است.

مثلا یک کودک نوباوه توانایی درک و سازماندهی رویدادها را ندارد، اما یک رشته مراحل رشدی را طی میکند و هرکدام از این مراحل ویژگی‌های خاصی دارند که او را به بالاترین سطح از درک می‌رسانند.

📌 روان شناسانی که می‌گویند **رشد ناپیوسته** و دارای مرحله است روی پارامترهای **وراثت** تاکید می‌کنند و نظریه خودشون بر اساس این مبانی استوار است. یعنی رشد دوره ای، پلکانی و گسسته است و به تفاوت‌های فردی توجه شده است. این نظریه پردازان به اصطلاح رشدگرا هستند.

📌 روان شناسانی که می‌گویند **رشد پیوسته** است و دارای مرحله نیست، تاکیدشان روی **محیط** است یعنی رشد مرحله ندارد، پیوسته و تدریجی است. این روان شناسان به تفاوت های فردی توجه ندارند و می‌گویند کودک در مقابل محیط، منفعل است.

نکته: از این به بعد هر جا که روان شناسی نظریه اش دارای مرحله بود، بدونین که اون رشد رو ناپیوسته می‌دونه و تمامی پارامترهای مربوطه رو قبول داره که بالا گفتیم.

➤ **مهم‌ترین نظریه‌های طرفداران رشد گسسته:**

نظریه طبیعت گرایی روسو

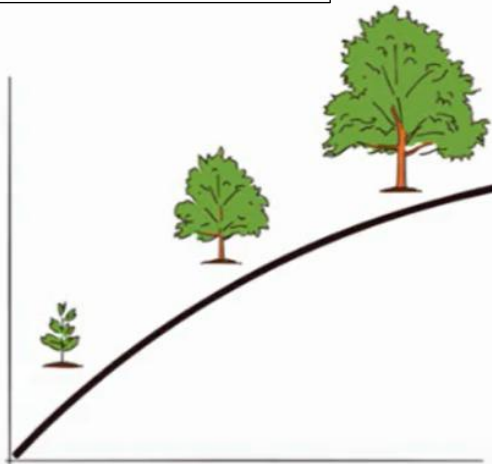
نظریه شناختی پیاژه

نظریه روانی اجتماعی اریکسون

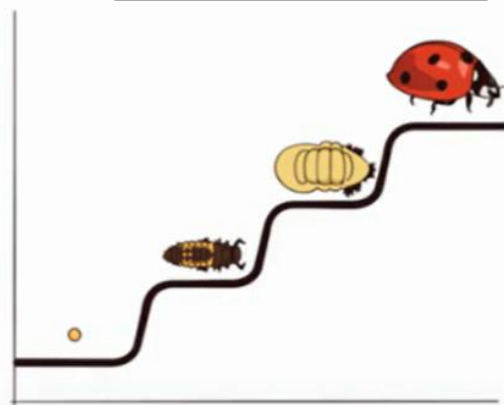
نظریه رشد اخلاقی کلبِرگ

نظریه نمو یافتگی گزل

رشد پیوسته، تغییرات کمی

رشد ناپیوسته، تغییرات کیفی

مرحله: تغییرات کیفی در تفکر، احساس و رفتار کردن که دوره‌های خاص رشد را مشخص می‌کند. در نظریه‌های مرحله‌ای رشد مانند بالا رفتن از پلکان هست.

صفت توحیدی: هر مرحله باید تمام خصوصیات مرحله قبل را نیز داشته باشد به عبارتی هر مرحله باید تمام خصوصیات مرحله قبلی را +بعلاوه خصوصیات مرحله جدید داشته باشد که این یکپارچه شدن خصوصیات در مرحله جدید را صفت توحیدی می‌نامند و از ملاک‌های مرحله‌ای بودن یک تغییر می‌باشد

☒ یک دوره رشدی وجود دارد یا چند دوره؟

دیدگاه‌های مرتبط به یک مرحله رشدی معتقدند که مراحل رشدی جهان شمول است و در همه افراد یکسان است.

دیدگاه‌های مرتبط با رشد چند دوره‌ای معتقدند که رشد از فرهنگی به فرهنگی دیگر و از فردی به فردی دیگر متفاوت است.

☒ یکی دیگر از مسائل مهمی که در رشد مطرح میشود، مساله طبیعت و تربیت است.

☒ طبیعت مهم‌تر است یا تربیت؟ مهم‌ترین سؤال در روان‌شناسی رشد است

✓ طبیعت: همان ویژگی‌های زیستی و فطری، یعنی اطلاعات ارثی که در لحظه لقاح از والدینمان دریافت می‌کنیم است.

✓ تربیت: نیروهای مادی و اجتماعی است که ساختار زیستی و تجربیات روانی ما را قبل و بعد از تولد تحت تأثیر قرار می‌دهد.

✓ نظریه‌های مختلف بر اساس تأکیدی که بر طبیعت یا تربیت دارند طبقه‌بندی می‌شوند.

✓ هر قدر نظریه‌ای بر نقش وراثت تأکید بیشتری داشته باشد، بر ثبات وضعیت انسان باور بیشتری دارد؛ به **ثبات** ویژگی‌های افراد تأکید میکنند و از نظر آنان **وراثت** عامل مهمی در رشد است (مثلاً کسی که بصورت وراثتی توانایی کلامی بالایی دارد، در سنین بالایی نیز اینگونه می‌ماند و تغییر نمی‌کند، ثبات دارد) به این روان‌شناسان رشدگرا می‌گویند.

متقابلاً نظریه‌هایی که به نقش محیط تأکید دارند بر انعطاف پذیری و تغییر باور دارند.

۱- کدامیک از رویکردهای زیر رشد را پیوسته در نظر می گیرد؟

۱. پردازش اطلاعات ۲. کردارشناسی ۳. رفتارگرایی ۴. پردازش اطلاعات و رفتارگرایی

۲- چه کسی معتقد بود که کودک ذاتاً خوب است؟

۱. جان لاک ۲. استنلی هال ۳. ژان ژاک روسو ۴. پیاژه

۳- چه کسی برای اولین بار برای مطالعه کودکان از پرسشنامه استفاده کرد؟

۱. گزل ۲. هال ۳. پیاژه ۴. آنافروید

۴- کدام یک از عبارات زیر در مورد روانشناسی صحیح است؟

۱. روانشناسی رشد رفتار را پیش بینی ف توصیف و توجیه می کند.
۲. روانشناسی رشد ، تغییرات کیفی در رفتار و احساس فرد را طی مراحل در نظر می گیرد.
۳. روانشناسی رشد به مطالعه تغییراتی که از زمان تولد تا مرگ اتفاق می افتد می پردازد.
۴. روانشناسی رشد عوامل ژنتیکی را مهم تر از عوامل محیطی در رشد انسان در نظر می گیرد.

۵- بنیان گذار جنبش مطالعه ی کودک چه کسی است؟

۱. داروین ۲. ملانی کلاین ۳. آنافروید ۴. هال

۶- کدام گزینه از مفاهیم برگرفته از اندیشه های ژان ژاک روسو بوده است؟

۱. رشد زیستی ۲. انتخاب طبیعی ۳. دوره های حساس ۴. دلبستگی

۷- یادگیری مشاهده ای توسط چه کسی مطرح شد؟

۱. بندورا ۲. اسکینر ۳. وائسون ۴. پاولف

۸- زمانی که بندورا بر اهمیت شناخت و تفکر در تحول انسان تاکید کرد نظریه خود را چه نامید؟

۱. شناختی رفتاری ۲. اجتماعی - رفتاری ۳. یادگیری اجتماعی ۴. اجتماعی - شناختی

۹- کدام گزینه در مورد دیدگاه کردارشناسی صحیح می باشد؟

۱. رشد پیوسته است ۲. رشد هم پیوسته و هم ناپیوسته است.
۳. رشد ناپیوسته است ۴. رشد پیوسته است اما از فرهنگی به فرهنگ دیگر فرق می کند.

۱۰- امکانات فرهنگی و ورزشی در کدامیک از سیستم ها قرار می گیرد؟

۱. ماکروسیستم ۲. اگزوسیستم ۳. مزوسیستم ۴. میکروسیستم

۱۱- مفهوم پتانسیل رشد بر خاسته از کدام رویکرد می باشد؟

۱. کردارشناسی ۲. اجتماعی - تاریخی ۳. شناختی - اجتماعی ۴. تکامل نگری

۱۲- مرخصی استحقاقی والدین ، کدام سطح از محیط در نظام یوری برونفن برنر را در بر می گیرد؟

۱. میکروسیستم ۲. مزوسیستم ۳. اگزوسیستم ۴. ماکروسیستم

۱۳- کدام گزینه در مورد نظریه ی اجتماعی - فرهنگی صحیح است؟

۱. ویگوتسکی معتقد است که رشد هم پیوسته و هم ناپیوسته است.

۲. ویگوتسکی معتقد است که رشد ناپیوسته است.

۳. ویگوتسکی معتقد است که رشد پیوسته است اما از فرهنگی به فرهنگ دیگر متفاوت است.

۴. ویگوتسکی معتقد است که همه کودکان مراحل یکسان رشدی را می گذرانند.

۱۴- مطالعه در رشد همیشه با آغاز می شود.

۱. مشاهده ۲. روش تجربی ۳. مطالعه ی حیوانات ۴. مطالعات همبستگی

۱۵- در این روش مطالعه ، محقق متغیرهایی را که در یک موقعیت واقعی وجود دارند بدون اینکه در آنها دخالتی کند اندازه می گیرد؟

۱. روش تجربی ۲. روش مشاهده ای ۳. روش همبستگی ۴. مطالعه ی حیوانات

۱۶- بررسی نتایج پژوهش های قبلی ، بررسی نام دارد.

۱. برهه های متوالی ۲. فراتحلیلی ۳. تعاملی ۴. طولی

۱۷- قابل مشاهده ترین دوره رشد است و و کودکان قبل از سه سالگی به صورت قواعد دستور زبان را یاد می گیرند .

۱. راه رفتن - هوشیار ۲. زبان آموزی - هوشیار

۳. زبان آموزی - ناهوشیار ۴. راه رفتن - ناهوشیار

• قبل از ۳ سالگی تفکری نمی کنند

- از طریق تقلید و سرمشق یاد می گیرند
- یادگیری به صورت درون زاد و بر اساس ریش و زیست است

۱۸- کدام روانشناس معتقد بود که کودک با عواطف سه گانه ؛ ترس ، خشم ، محبت متولد می شود؟

۱. واتسون ۲. تولمن ۳. گاتری ۴. اسکینر

۱۹- چنانچه وضعیت کودکی را در طول زمان و یا در مقاطع زمانی مشخص و به طور عمیق و چند جانبه مطالعه نماییم به آن چه گفته می شود؟

۱. عرضی ۲. آزمایشگاهی ۳. طولی ۴. تک بررسی

۲۰- روانشناسی رشد :

۱. رفتار نامطلوب را تغییر می دهد. ۲. پیش بینی رفتار را ممکن می سازد .
۲. کنترل رفتار را تغییر ناپذیر می کند. ۴. رشد و نمو در همه مردم را یکسان می داند.

۲۱- صفت توحیدی برای مشخص کردن کدام مفهوم مورد استفاده قرار گرفته است؟

۱. بهره هوشی ۲. پیشرفت تحصیلی ۳. مرحله تحول ۴. تحول حرکتی

۲۲- دیدگاه خبرپردازی از چه مکتب روانشناسی استفاده کرده است ؟

۱. اجتماعی ۲. شخصیت ۳. تجربی ۴. عمومی

۲۳- هدف از روش تکوینی چیست؟

۱. پرسش از طبیعت که مسبوق به سابقه علمی باشد.

۲. مطالعه معلومات عمومی

۳. مشاهده و مطالعه جریان رشد

۴. مشاهده پدیده ها آن چنان که در طبیعت وجود دارد.

۲۴- به کدام دلیل برخی از مشکلات روانشناسی رشد را نمی توان از طریق روشهای آزمایشی مطالعه کرد؟

۱. ملاحظات اخلاقی ۲. نیاز به وقت و هزینه زیاد

۳. نیاز به پرسنل و تجهیزات زیاد ۴. سرعت و توالی رشد موانع را به وجود می آورد.

۲۵- اصطلاح «رشد» به تغییرات منظمی گفته می شود که در نتیجه حاصل می شود.

۱. محیط ۲. یادگیری ۳. تربیت ۴. رشد جسمی

۲۶- از نظر روانشناسان شناختی - اجتماعی ، کدام عامل در رشد اجتماعی فرد از اهمیت ویژه ای برخوردار است؟

۱. یادگیری بدون تقویت ۲. یادگیری مشاهده ای
۳. فرآیندهای خود - تنظیمی ۴. تفاوت بین اکتساب و عملکرد

۲۷- ابعاد شناختی نظریه «بندورا» در کدام یک از موارد زیر مشخص تر است؟

۱. خودکارآمدی ۲. یادگیری مشاهده ای
۳. فرآیندهای خودتنظیمی ۴. تفاوت بین اکتساب و عملکرد

۲۸- کدام یک از اندیشمندان زیر معتقد بود که انسان ذاتاً سالم و خوب به دنیا می آید؟

۱. فروید ۲. روسو ۳. پیاژه ۴. اریکسون

۲۹- چگونگی رشد و تکامل شخصیت انسان:

۱. قابل پیش بینی نیست ۲. از محیط متأثر نمی شود.
۳. در همه افراد یکسان انجام می گیرد
۴. از تفاوت های فردی متأثر می شود.

۳۰- در کدام دسته از نظریه ها ، تحول روانی بدون مرحله است؟

۱. رفتاری نگری ۲. نمو یافتگی ۳. شناختی نگری ۴. روان تحلیل گری

۳۱- در کدام رویکرد ، تحول به عنوان فرآیندی پیوسته تلقی می گردد؟

۱. شناختی ۲. خبرپردازی ۳. کردارشناسی ۴. روان تحلیل گری

۳۲- کدام یک از نظریه ها ، عوامل موقعیتی را در رشد کودکان با اهمیت می دانند؟

۱. صفات ۲. شناختی ۳. روانکاوی ۴. شناختی - اجتماعی

۳۳- در ارائه تعریف یادگیری اختلاف نظر وجود دارد ولی در همه تعارف ، یادگیری از متمایز شده است؟

۱. بازشناسی مسئله ۲. درک و استدلال ۳. رشد ۴. تفکر انتزاعی

۳۴- اگر با پردازش یا تحلیل نتایج تحقیقات دیگران به یافته هایی دست یابیم از چه روشی استفاده کرده ایم؟

۱. فراتحلیلی ۲. تحلیل محتوا ۳. تحلیل روانی ۴. مشاهده طبیعی

۳۵- نظریه تحولی فن برنر بهترین معرف دیدگاه است.

۱. مزوسystem ۲. اگزوسystem ۳. کرونوسystem ۴. ماکروسystem

۳۶- در کدام یک از رویکردهای تحولی اثرات متقابل مولفه های محیط بر چگونگی رشد کودکان به تفصیل بررسی می شود؟

۱. بافت شناسی ۲. خبرپردازی ۳. رفتارگرایی ۴. یادگیری شناختی

۳۷- در رویکرد رفتار مانند اسکینر ، تغییرات رشد چگونه است؟

۱. پیوسته ۲. دوره ای ۳. کیفی ۴. گسسته

۳۸- کدام یک از رویکردهای رشد به بررسی دریافت ، درک ، و نحوه استدلال می پردازد؟

۱. یادگیری ۲. روانی - اجتماعی ۳. روان تحلیل گری ۴. پردازش اطلاعات

۳۹- از دیدگاه پردازش اطلاعات رشد فرآیندی است.

۱. ناپیوسته ۲. پیوسته ۳. مرحله ای ۴. هم پیوسته و هم ناپیوسته

۴۰- کدام یک از نظریه پردازان زیر بنیان گذار نظریه های سیستم های بوم شناختی است؟

۱. کنراد لورنز ۲. تین برگن ۳. داروین ۴. فن برنر

۴۱- اگر نظریه ای مبتنی بر «رشد» یعنی برنامه ای سنتی مشخص استوار باشد آن را نظریه ی می نامیم .

۱. پردازش اطلاعات ۲. تکاملی ۳. محیط گرا ۴. مرحله ای